

MÖDAV

MUHASEBE ÖĞRETİM ÜYELERİ
BİLİM VE DAYANIŞMA VAKFI

IV. ULUSLAR ARASI MUHASEBE KONFERANSI

Açılış Konuşması

Bülent Üstünel
TMSK Başkanı

15/17 Kasım 2007

BDO Denet ortağı ve Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu Başkanı Bülent Üstünel'in 16-17 Kasım 2007 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen IV.Uluslararası Muhasebe Konferansında yaptığı açılış konuşması

ULUSLAR ARASI MUHASEBE STANDARTLARINA GEÇİŞ SÜRECİNDE TÜRKİYE

Muhasebedeki evrensel gelişmeler

Dünya ekonomisindeki gelişmeler, küreselleşme, çok uluslu şirketler, sermaye piyasalarının gelişmesi ve teknolojiadaki hızlı gelişmelerin finansal tabloları nasıl etkilediğine hepimiz tanık olmaktadır. Artık dünya ülkeleri finansal tabloları doğru okumak ve değerlendirebilmek için aynı dili konuşmak mecburiyetinde olduklarının bilinci içindedirler.

Uluslar arası muhasebe standartları dünya genelinde kabul gören bir uygulamaya halini almıştır. Yerel uygulamalardan bu yeni standartlara geçiş hemen her ülkede birtakım sorunların yaşanmasına sebep olmaktadır. Türkiye de bu sürecin içindedir. Bizler de birtakım sıkıntılar yaşamaktayız.

Ancak geçmişten gelen deneyimlerimiz dikkate alındığında geleceğe cesaretle bakmamız gerektiğini ifade etmek isterim.

Türkiye'de 1942 yılında kurulmuş bir Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği vardır ve bu dernek 1974 de "uluslar arası muhasebe standartları komitesi"ne üye olmuştur.

O tarihlerde Uluslar arası muhasebe standartlarının ilk Türkçe çevirisi Sn **Prof. Dr. Mustafa Aysan**'ın öncülüğünde yapılmıştır ve ülkemiz 1977 yılından beri uluslar arası muhasebe standartlarıyla tanışmıştır.

Türkiye Yeminli Mali Müşavir Ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavir Odaları Birliği "TÜRMOB" bünyesinde 1995 yılında kurulan " Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu"na bilim adamları ve muhasebe uzmanlarının iştiraki ile uluslar arası muhasebe standartlarına uyumlu "Türkiye muhasebe standartları" yayımlanmıştır.

Türkiye'de muhasebe alanında yaşanan gelişmeler her zaman bilim adamlarımızın gözetiminde olmuştur. Üniversitelerimiz, bir taraftan muhasebe eğitimlerinde uluslar arası genel kabul görmüş muhasebe prensiplerine özenle yer verirken, diğer taraftan, kendi başlarına veya muhasebe meslek kuruluşlarıyla birlikte tertip ettikleri kongrelerde yıllardır uluslar arası muhasebe standartlarını tartışmaktadırlar. Muhasebe ile ilgili mesleki dergilerde, sürekli olarak bilim adamlarımızın makaleleri yayınlanmaktadır.

Daha önceki hafta, **İzmir SMMMO**'nın XI. sini yaptığı geleneksel Türkiye Muhasebe Standartları sempozyumunda değerli akademisyenlerimiz bu defa küçük ve orta ölçekli işletmeler için muhasebe standardı taslağını tartıştılar.

Bu sempozyumda bağımsız denetim şirketlerinden deneyimli uzmanlar, yeni finansal raporlama standartlarına geçişin nasıl yapılacağını canlı örnekler üzerinden anlattılar.

Türkiye gerçekten bu yeni standartları konuşuyor ve tartışıyor. İşte Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim Ve Dayanışma Vakfı **MÖDAV**'ın 4. kez tertip ettiği bu uluslar arası konferans da bunun tipik bir örneğidir. Çeşitli ülkelerden gelen saygıdeğer bilim adamı ve uzman konuklarımızdan iki gün boyunca edineceğimiz bilgilerin, geçiş sürecindeki sıkıntıları aşmamızda çok yararlı olacağına inanıyorum.

Sizlere şimdi IFRS'ye geçiş sürecinde Türkiye'nin nasıl bir noktada olduğunu kısaca özetlemeye çalışacağım.

Yasal düzenlemeler

Ülkemizde halen Türk Ticaret Kanunu, Vergi Kanunları, Sermaye Piyasası Kanunu , Bankalar Kanunu, Sigorta mevzuatı gibi muhtelif mevzuat içinde yer alan muhasebe ve raporlamaya ilişkin birbirinde farklı hükümler, işletmeleri aynı dönem için birbirinden farklı finansal tablo düzenlemek durumunda bırakmaktadır.

Muhasebenin ne şekilde tutulacağı ve finansal tabloların nasıl çıkarılacağı hususu Türk Ticaret Kanununun mevzuudur. Bundan 50 yıl önce 1957 yılında yürürlüğe giren bu temel kanunda, şöyle modern prensipler yer almaktadır:

“İlgililerin; işletmenin iktisadi ve mali durumu hakkında mümkün olduğu kadar doğru fikir edinebilmeleri için, envanter ve bilançoların ticari esaslar gereğince eksiksiz, açık ve kolay anlaşılır bir şekilde memleket parasına göre tanzimi lazımdır.

Bütün aktifler, en çok bilanço gününde işletme için haiz oldukları değer üzerinden kaydolunur. Borsada kote edilen emtia ve kıymetler o günün borsa rayicine göre ve tahsil edilemeyen veya ihtilaflı bulunanlar müstesna olmak üzere, bütün alacaklar da itibari miktarlarına göre hesap edilir.

Pasifler, hususiyle bütün borçlar, şarta bağlı veya vadeli olsa bile, itibari değeri üzerinden hesaba geçirilir.”

Bu ilkeler, bir işletmenin finansal yapısının olduğundan daha iyi gösterilmesine engel olmaya yöneliktir. Öte yandan, vergi mevzuatımızda vergiye tabi kazancın yüksek çıkmasına yönelik farklı değerlendirme hükümleri yer almaktadır.

Ancak, vergi kanunlarındaki bu değerleme hükümlerinin vergi matrahının tespiti ile ilgili olduğu, yani niyetin, ticari esaslara göre çıkarılan ticari kara müdahale etmek olmadığı hususu 1949 yılından beri bizzat Vergi Usul Kanunumuzda yazılıdır. Bu vesileyle vergi hukukumuzda bu  ağdaş anlayışı bundan 60 yıl önce kazandıran ilk Maliye Bakanlığı Hesap Uzmanı merhum **Ali ALAYBEK**  stadımızı saygıyla anıyorum.

Vergi Muhasebesi

Yasa hükümleri böylesine açık olmasına rağmen, ülkemizde vergi bazlı muhasebesi alışkanlığının yer etmesinin sebebi, ticari işletmelerin finansal tablolarını her halükarda vergi beyanında bulunurken kullanmakta olmalarıdır.

Vergi idaresinin denetiminden baőka bir muhasebe denetimi de söz konusu olmayınca, muhasebeciler ister istemez defterlerini vergi kanunlarındaki değerleme hükümlerine göre tutmayı alışkanlık haline getirmişlerdir. Bunda vergi kanunlarındaki cezai hükümler ve vergi denetim elemanlarının inceleme tarzları da etkili olmuştur.

Ne zaman ki sermaye piyasası oluőmaya başlamıştır; 1980'li yıllardan itibaren, ticari defterler gene vergi bazlı tutulmakla birlikte, finansal tabloların genel kabul görmüş muhasebe prensiplerine göre haricen düzeltilmeye başlandığını görüyoruz.

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), halka açık şirketler için o günlerin uluslar arası muhasebe standartları ile uyumlu muhasebe kurallarını bir tebliğ ile yayımlamıştır. Ancak tebliğe dayalı bu düzenlemeler, kanun hükümlerinin önüne geçemediği için, defterler vergi kanunlarında yer alan hükümlere göre tutulmaya devam edilmiştir.

Maliye Bakanlığı 1993 yılında bir muhasebe sistemi uygulama genel tebliği yayımlamıştır. Akademisyenler tarafından hazırlanan bu tebliğ,  ağdaş muhasebe prensiplerine uygundur. Bununla, ülkedeki muhasebe uygulamalarına mükemmel bir disiplin getirilmiştir. Tebliğ ile uygulama zorunluluğu getirilen tek düzen hesap planı ile finansal tabloların genel kabul görmüş formatlara oturtulması, muhasebe uygulamalarında esaslı bir standardizasyon yaratmıştır.

Bu tebliğe göre çıkarılacak finansal tablolardaki ticari kazanca isabet eden vergi hesaplanırken, vergi kanunlarındaki değerleme ölçülerine göre ortaya çıkacak farkların, vergi beyannamesi üzerinde, haricen dikkate alınması prensibi benimsenmiştir.

Bu disipline rağmen, kamuya hesap vermek zorunda olmayan çok sayıda şirketler, ki bunlar genelde bireysel firmalarla aile iőletmeleridir, vergisel muhasebe uygulamalarını devam ettirmişlerdir.

AB katılım süreci

AB katılım sürecinin bir gereği olarak Halka açık şirketler ve bankaların 2005 yılından itibaren finansal tablolarını AB uygulamaları paralelinde, uluslar arası muhasebe standartlarına göre düzenlemeleri esası getirilmiştir.

Yani uygulama fiilen başlamıştır. Türkiye, diğer AB ülkelerinde olduğu gibi IFRS'nin devreye girmesiyle kendisini bu değişim süreci içinde bulmuştur.

Böyle olmakla birlikte, Bankaların ve halka açık şirketlerin kanuni defterlerini hala vergi esaslı tutmakta oldukları ve bu işletmelerin finansal tablolarını SPK ve Banka düzenlemelerine göre revize edip genel kurullarında onayladıktan sonra kamu oyuna açıkladıkları noktasında olduklarını görmekteyiz.

Bu işletmelerin ilan olunan finansal tabloları, kanuni defterlerinde kayıtlı bilançolarından farklı olduğu için dağıtılabilir dönem karları da farklıdır. Bunlardan hangisinin dağıtımına esas alınacağı konusunda düzenleyici kuruluşlar “küçük olanın” dağıtılacağı şeklinde şimdilik bir çözüm bulmuşlardır.

Bunlara ilaveten, yabancı ortaklı şirketler ve yurtdışından kredi kullanan firmalar ile hisse senetleri yurt dışı borsalarda işlem gören şirketlerin, Uluslar arası Finansal Raporlama Standartlarına göre ayrıca finansal tablo düzenlemek zorunda kaldıklarını da göz ardı etmemek lazımdır.

TMSK'nın Kuruluşu

İşte, ülkedeki muhasebe ve finansal raporlamaya ilişkin bu çok başlı uygulamaya son vermek amacıyla, bildiğiniz gibi 4487 sayılı Kanunla muhasebe standartlarını oluşturmak ve yayımlamak üzere idari ve mali özerkliğe sahip, kamu tüzel kişiliğini haiz Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) kurulmuştur.

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun Stratejisi

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu, strateji olarak Uluslar arası Finansal Raporlama standartlarına (IFRS/IAS) tam uyumlu standartlar yayımlamayı hedef olarak belirlemiştir.

Amaç, muhasebe ve finansal raporlama konusunda çağdaş dünyadaki yeni anlayışı ülke uygulamasına yansıtmak ve gerçek, şeffaf, tutarlı, anlaşılabilir ve karşılaştırılabilir nitelikleri haiz denetlenmiş finansal raporlara uluslar arası alanlarda geçerlilik sağlamaktır.

Uluslar arası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) ile yapılan lisans anlaşmaları çerçevesinde Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunca;

- Bir kavramsal çerçeve
- 38 adet muhasebe standardı, ve
- 21 adet yorum'dan

oluşan uluslar arası finansal raporlama setinin çevirisi yapılarak resmi gazetede yayımlanmıştır. Ayrıca, IFRS’lerde meydana gelen değişiklikler anında yansıtılmak suretiyle güncellemeler yapılmıştır.

Şu anda, gene IASB ile paralel bir şekilde Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler (SMEs) Muhasebe Standardı taslağı üzerinde çalışmalar sürdürülmektedir.

Uygulama Birliği Sağlanabilmiş midir?

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu, bu standartları kendi kanunundan aldığı yetkiye dayanarak yayımlamıştır. Buna karşın, Sermaye Piyasası Kurulu, Banka Düzenleme ve Denetleme Kurumu, sigorta şirketleri için Hazine Müsteşarlığının kendi kanunlarındaki kendi alanları için standart yayımlama yetkileri durmaktadır.

Bir görüşe göre, uygulama birliği için temel yasa olan Türk Ticaret Kanununda değişiklik yapılması gerekmektedir. Tesadüf, Yeni Türk Ticaret Kanunu tasarısı çalışmaları da bu döneme denk gelmiş ve taslağa Muhasebe ve finansal raporlama konularında Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunca Yayımlanacak muhasebe standartlarına uyulacağına dair hüküm konmuştur. Referans olarak da IFRS gösterilmiştir.

Daha da önemlisi, bundan böyle halka açık olsun olmasın tüm sermaye şirketleri bağımsız denetime tabi olacaktır. Demek ki yasal zeminde IFRS tercihi yapılmıştır.

Bankalar Kanununda, finansal tablolar konusunda düzenlemeler yapılırken Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun görüşünün alınacağı hükmü yer almaktadır.

Banka Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK), yeni Türk Ticaret Kanunun yürürlüğe girmesini beklemeden, 2006 Kasımında bir yönetmelik değişikliği yaparak Türkiye Muhasebe Standartlarını benimsediğini ilan etmiştir.

Aynı değişikliği, Temmuz 2007 de Hazine Müsteşarlığı Sigorta şirketleri için yapmıştır.

Bu iki Kurumun pozitif yaklaşımları, uygulama birliği açısından takdire şayan bir gelişmedir.

Diğer önemli uygulama alanı olan halka açık şirketler için Sermaye Piyasası Kurulu esasen IFRS’ye uygun bir düzenleme olan Seri XI, 25 no.lu tebliğini yürürlükte tutmaktadır. SPK ayrıca tebliğinde, IFRS’ye göre düzenlenen finansal tabloların kabul edileceğini açıklamış bulunmaktadır. Bu aslında, IFRS ile birebir uyumlu ve de güncel olan Türkiye Muhasebe Standartlarının zımnen kabulü anlamındadır.

Uygulanabilirlik

Ŗu ana kadar sizlere IFRS'lerin mevzuatımıza yansması ile ilgili zet bilgileri vermiş bulunuyorum. Mesele, bu evrensel standartların ne ölçüde uygulanabilir olduğudur. Uygulamada ne tür sorunlarla karşılaşılmaktadır?

Türkiye'de hisse senetleri borsada işlem gören şirketlerle banka ve sigorta şirketlerinin sayısı 1000'i geçmez. Dolayısıyla, bu dar alanda fazlaca sorunla karşılaşılması söz konusu olmayabilir. Ancak, belki de bilmediğimiz veya henüz farkında olmadığımız nice sorunlarla karşılaşılmaktadır. Bu konferans, bu açıdan fevkalade önem arz etmektedir.

Ayrıca, halka açık olmayan faal vaziyetteki 300.000 civarındaki küçük ve orta ölçekli işletmelerin, yeni Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle IFRS uygulamasına geçişte yaşayacağı sorunları bu vesileyle öğrenme fırsatımız olacaktır.

Türkiye muhasebe standartları kurulu olarak bu etkinlikleri çok önemsiyoruz. Kurul yelerimiz ve çalışanlarımız tam kadro olarak bu konferansta yerlerini almışlardır. Değerli katkılarınız tek tek not edilecektir. Bu nedenle katılımcılara ve **MÖDAV** yöneticilerine Kurulumuz adına teşekkürlerimi arz ederim.

Konferansın başarılı geçmesi dileğiyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

+ + +